ការអនុវត្តកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

ដោយៈ **បណ្ឌិត មិន ប្រុសបញ្ញារិទ្ធិ**
មន្ត្រីនាយកដ្ឋាននីតិសាស្ត្រ
នៃវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
E-mail: prosepanharithmin@gmail.com

សេចក្តីផ្តើម

ច្បាប់កិច្ចសន្យា ត្រូវបានគេយកទៅអនុវត្ត នៅគ្រប់ក្របខណ្ឌអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យមក្រុមហ៊ុនរូបវន្តបុគ្គល និង ក្រុមហ៊ុន នីតិបុគ្គលជាតិ និង អន្តរជាតិ។ ដើម្បីដំណើរ ការប្រព្រឹត្តទៅបានល្អ កាត់បន្ថយនូវជម្លោះ ដែលអាចកើតឡើងជាយថាហេតុ។ ច្បាប់មាន តួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការសម្របសម្រួល ដោះស្រាយ កាត់សេចក្តី បញ្ចៀសជម្លោះ ក្នុង គោលបំណងបើកផ្លូវឆ្ពោះទៅរក កំណប់ទ្រព្យ នៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ទាំងក្របខណ្ឌជាតិ និង អន្តរជាតិ។ ក្នុងទិសដៅបង្ហាញដល់អ្នកអាន អ្នកសិក្សាស្រាវ ឱ្យផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ លើការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាមុនសិន តាមរយៈការអនុវត្តច្បាប់ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជ កម្មអន្តរជាតិ។

ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០១៩- ២០២៣ មានខ្លឹមសារស្នូលសំខាន់ ***ដើម្បីកំណើន បង្កើតការងារ ជានាសមធម៌*** *និង* ***ប្រសិទ្ធភាព*** *ឆ្ពោះទៅប្រទេសមានចំណូល មធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០នោះប្រទេស កម្ពុជាយើងបាន និង កំពុងខិតខំពង្រឹងនិង ពង្រីកលើគ្រប់វិស័យ ក្នុងនោះ វិស័យច្បាប់ក៏ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញការរីកលូត លាស់ ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចជាពិសេសការធ្វើពាណិជ្ជ កម្មអន្តរជាតិ។ តើការអនុវត្តច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម អន្តរជាតិ មានដំណើរប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងដូច ម្តេច?*

១-ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

ច្បាប់អន្តរជាតិ *ជាទូទៅគ្រប់គ្រងវិធី ដែលរដ្ឋ និង អន្តរជាតិ បុគ្គលដទៃទៀត ប្រព្រឹត្តចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក។ ចូរចងចាំថា* ***សន្ធិសញ្ញា****ត្រូវបានធ្វើឡើងរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ រវាង អង្គការអន្តរជាតិនានា ឬ រវាងរដ្ឋនិងអង្គការ អន្តរជាតិ។ ក៏ប៉ុន្តែតើច្បាប់អ្វីដែលគ្រប់គ្រងវិធី ដែលអង្គភាពពាណិជ្ជកម្ម និងបុគ្គលបរទេស ធ្វើអាជីវកម្មជាមួយគ្នា? អង្គភាពពាណិជ្ជកម្ម*

និងបុគ្គលឯកជនមិនអាចចុះសន្និសញ្ញាបានទេ។ នៅពេលដែល**សាជីវកម្ម** និង បុគ្គលចង់ធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងប្រជាជាតិដទៃទៀត ជាញឹកញាប់ ពួកគេធ្វើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម។ ប្រភេទចម្បងនៃសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដែលកិច្ចសន្យាអាចកើតឡើងរួមមាន៖ (ក) ការលក់ដែលអាចទាក់ទិនទៅ នឹងកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញ ឬ ផ្តល់សេវាកម្ម (ខ)កិច្ចសន្យាផ្តល់អាជ្ញាបណ្ណ៖ កិច្ចសន្យាដែលជាមូលដ្ឋាន ទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យាដែលភាគីមួយបានអនុញ្ញាតឱ្យភាគីមួយទៀត នូវសិទ្ធិផលិតប្រើប្រាស់ ឬ លក់ផលិតផល ក្រោមលក្ខខណ្ឌជាក់លាក់ណាមួយ និង (គ)សកម្មភាពវិនិយោគ៖ សកម្មភាពដែលអាចទាក់ទិនទៅនឹងការបង្កើត និង ប្រតិបត្តិការនៃក្រុមហ៊ុនចម្រុះ ឬ សាខានៃក្រុមហ៊ុនបរទេស ឬ បុគ្គលសម្ព័ន្ធនៃក្រុមហ៊ុនមួយ។ តើនៅពេលណា ដែលកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម មួយក្លាយទៅជា កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ?

២-កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

ចំណុចទីមួយ ដែលត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ថា តើកិច្ចសន្យារវាងភាគីចំនួនពីរ ពិតជាកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ឬ យ៉ាងណា? ជាមូលដ្ឋាន ប្រសិនបើភាគីទាំងពីរមានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុង ប្រទេសតែមួយ ពេលនោះជាទូទៅ កិច្ចសន្យាគឺត្រូវគ្រប់គ្រងដោយប្រទេសនោះ ។ម្យ៉ាងទៀតជម្លោះគឺត្រូវបានដោះស្រាយនៅតុលាការ ឬ នៅ**សាលាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ**[1] នៃប្រទេសនោះ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលភាគីទាំងពីរនៃកិច្ចសន្យា មានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងគ្នាពេលនោះ កិច្ចសន្យារបស់ពួកគេមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ ។ ដូច្នេះវិធានច្បាប់អន្តរជាតិ នឹងអនុវត្តចំពោះកិច្ចសន្យានោះ។ កាលបើភាគីមួយមានកន្លែងអាជីវកម្មច្រើនជាងមួយ ជាទូទៅកន្លែងអាជីវកម្មដែលពាក់ព័ន្ធ គឺកន្លែងណាមួយដែលជាប់ទាក់ទងជិតបំផុតទៅនឹងកិច្ចសន្យា និង ការបំពេញ**កាតព្វកិច្ច**[2]នៃកិច្ចសន្យានោះ។ ចូរពិចារណាអំពីករណីរបស់ លោក ជ័យ ដែលជាអ្នកផលិតសម្រេចនៅប៉ោយប៉ែត។ ជ័យលក់ផលិតផលម្រេចរបស់ខ្លួនឱ្យទៅក្រុមហ៊ុន Pennsylvania Pepper Company ដែលជាក្រុមហ៊ុនអាម៉េរិកាំងដែលមានទីស្នាក់ការនៅប៉ោយប៉ែត។ អ្នកតំណាងក្រុមហ៊ុន Pennsylvania Pepper Company ដែលស្ថិតនៅឯប៉ោយប៉ែត ចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចសន្យាលក់មួយជាមួយ ជ័យ។ កិច្ចសន្យានោះដែលព្រាងដោយការិយាល័យច្បាប់មួយនៅប្រទេសថៃតម្រូវឱ្យ ជ័យ ប្រគល់

[1] សាលាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យ មានន័យថាសាលាជំនុំជម្រះក្តីដោយប្រើវិធីដោះស្រាយវិវាទដោយមជ្ឈត្តករ ហើយសេចក្តីសម្រេចរបស់មជ្ឈត្តករចងភាគីឱ្យអនុវត្តតាម។

[2] កាតព្វកិច្ច មានន័យថាចំណងតាមផ្លូវច្បាប់ដែលចងបុគ្គលពីរនាក់ ដោយឱ្យបុគ្គលម្នាក់ដែលបានកំណត់ហៅថា កូនបំណុលមានករណីយកិច្ចមួយចំនួនចំពោះបុគ្គលម្នាក់ទៀត ដែលបានកំណត់ហៅថា ម្ចាស់បំណុល។

ម្រេចដោយផ្ទាល់ទៅរថយន្តដឹកទំនិញ ដែលមកពីក្រុមហ៊ុនរបស់ថៃនៅឯចំការរបស់ ជ័យ ដែលស្ថិតនៅប្រទេសកម្ពុជា ហើយតម្រូវឱ្យក្រុមហ៊ុន Pennsylvania Pepper Company បង់ប្រាក់ឱ្យ ជ័យ នៅពេលប្រគល់ម្រេច។

ទាំង ជ័យ និង ក្រុមហ៊ុន Pennsylvania Pepper Company ចង់ដឹងថា តើច្បាប់របស់ប្រទេសណាដែលអនុវត្តលើកិច្ចសន្យានេះ គឺថាតើជាច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា ជាច្បាប់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ឬក៏ជាច្បាប់ប្រទេស។ តើអស់លោកគិតថាជាច្បាប់របស់ប្រទេសណា ដែលអនុវត្តលើកិច្ចសន្យានេះ? ដោយហេតុថាភាគីទាំងពីរមានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ កន្លែងអាជីវកម្ម ដែលពាក់ព័ន្ធជាងគេបំផុតទៅនឹងកិច្ចសន្យា និង ការបំពេញកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យា នោះច្បាប់ប្រទេសកម្ពុជា នឹងអនុវត្តចំពោះកិច្ចសន្យានេះ។ និយាយយ៉ាងងាយគេមើលទៅហាក់ដូចជា ថាកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយភាគីកម្ពុជាចំនួនពីរនាក់អញ្ចឹងដែរ។ ហើយជម្លោះណាមួយដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យានេះប្រហែលជាត្រូវដោះស្រាយនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា លើកលែងតែភាគីមានការព្រមព្រៀង គ្នាមួយផ្សេងពីនេះទៀត។ ក៏ប៉ុន្តែចម្លើយនេះនឹងផ្សេងពីនេះដែរឬទេ? ប្រសិនបើអ្នកទិញដែលជាជនជាតិអាម៉េរិក នោះគ្រាន់តែផ្ញើលិខិតបញ្ជាទិញមកពីសហរដ្ឋអាមេរិក មកកាន់ទីភ្នាក់ងារថៃមួយ ហើយទីភ្នាក់ងារនោះបន្ទាប់មក ក៏ ទូរសព្ទមកលោក ជ័យ ហើយសុំឱ្យជ័យ ចាត់ចែងប្រគល់ម្រេចដោយខ្លួនឯងនៅអារញ្ញប្រទេសថៃ។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍ថ្មីនេះ**សំណើ**[3]គឺ ធ្វើឡើងនៅក្នុងប្រទេសថៃ ការធ្វើ**ស្វីការ**[4]សំណើកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយការប្រគល់ទំនិញគឺត្រូវធ្វើឡើង ដោយឆ្លងកាត់ព្រំដែន នៃប្រទេសទាំងពីរ។ ថ្វីបើក្រុមហ៊ុនអាម៉េរិកមានទីស្នាក់ការនៅប៉ោយប៉ែតក៏ដោយ ក៏ទីស្នាក់ការនេះហាក់ដូចជា មិនមានការពាក់ព័ន្ធណាមួយឡើយនៅក្នុងកិច្ចសន្យា។ បើមានជម្លោះកើតឡើង តើច្បាប់របស់ប្រទេសណាដែលនឹងត្រូវអនុវត្តលើកិច្ចសន្យានេះ? ហើយតើនៅទីណាដែលជម្លោះត្រូវបានដោះស្រាយ? នៅក្នុងស្ថានភាពនេះចម្លើយ ហាក់ដូចជាមិនសូវច្បាស់លាស់សោះ។

ការសំខាន់ត្រូវដឹងថា ច្បាប់ណាត្រូវអនុវត្ត ពីព្រោះរឿងនេះអាចប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរបស់ភាគីនៃកិច្ចព្រមព្រៀង។

---

[3] សំណើមានន័យថាការសុំបង្កើតកិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងដោយមានឆន្ទៈភ្ជាប់ខ្លួនជាមួយនឹងចំណងគតិយុត្តក្នុងករណី ដែលមានស្វីការរបស់ភាគីម្ខាងទៀតចំពោះសំណើនេះ។ និយាយយ៉ាងខ្លីគឺជាការស្នើបង្កើតកិច្ចសន្យា។ អ្នកស្នើហៅ (Offeror) ឯអ្នកទទួលសំណើហៅថា(Offeree)។

[4] ស្វីការមានន័យថាការសំដែងឆន្ទៈដែលបុគ្គលម្នាក់បានបញ្ចេញការយល់ព្រមរបស់ខ្លួនចំពោះសំណើដែលបុគ្គលដទៃ បានស្នើមកខ្លួនដើម្បីបង្កើតកិច្ចសន្យា។

ឧទាហរណ៍ នៅក្នុង**យុត្តាធិការ**ជាច្រើនដែលប្រើច្បាប់ Common Law ជាទូទៅធ្វើការស៊ីការសំណើមានអានុភាព នៅពេលដែលស៊ីការនោះ ត្រូវបានផ្ញើយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយភាគីដែលធ្វើស៊ីការសំណើ។ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងយុត្តាធិការជាច្រើនដែលប្រើប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល Civil Law ជាទូទៅធ្វើស៊ីការសំណើមានអានុភាព នៅពេលដែលភាគីធ្វើសំណើបានទទួលស៊ីការសំណើ។ ការខុសគ្នានេះ អាចមិនមែនជារឿងតូចតាចទេ ប្រសិនបើភាគីដែលធ្វើសំណើព្យាយាមដកសំណើនោះវិញ ក្រោយពីភាគីម្ខាងទៀតបានផ្ញើស៊ីការសំណើ ក៏ប៉ុន្តែមុនពេលដែលអ្នកធ្វើសំណើបានទទួលស៊ីការសំណើ។

សំណួរសួរថា តើច្បាប់ណាដែលអនុវត្តនោះ អាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បញ្ហាសំខាន់ដទៃទៀតផងដែរ ដែលទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចការពាណិជ្ជកម្ម។ ឧទាហរណ៍ តើអ្នកណាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវបង់ពន្ធដារ នៅពេលដែលទំនិញត្រូវនាំចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ឬ នាំចូលទៅក្នុងប្រទេសថៃ? តើអ្នកណាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះការខូចខាតដល់ទំនិញ ប្រសិនបើ រថយន្តដែលដឹកទំនិញនោះធ្លាក់ចុះពីលើស្ពាន ដែលស្ថិតនៅចន្លោះប្រទេសទាំងពីរ ហើយគ្រាប់ម្រេចដែលផ្ទុកនៅក្នុងរថយន្តត្រូវខូចខ្ទេច? ចំពោះសំណួរដែលសួរថាតើត្រូវដោះស្រាយជម្លោះនៅទីណា ក៏រឹតតែសំខាន់ណាស់ដែរ។ភាគីនៃកិច្ចសន្យាមានអារម្មណ៍ថាជម្លោះអំពីកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ត្រូវបានដោះស្រាយយ៉ាងប្រសើរបំផុតនៅក្នុងប្រទេសអញ្ញាក្រឹត ឬដោយសាលាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យជាជាង ដោះស្រាយដោយប្រទេសសាមីភាគីដែលនៅទីនោះភាគីមួយអាចមានប្រៀបជាងភាគីមួយទៀតនោះ[5]។

៣-កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិមួយចំនួន

៣.១-កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មទូទៅ

កិច្ចសន្យាអាចខ្លី ឬ វែង អាស្រ័យទៅលើ ខ ចែងលក្ខខណ្ឌ ទាំងឡាយ ដែលកិច្ចសន្យានោះមាន ។ គ្មានច្បាប់ស្តីពីប្រវែងនៃកិច្ចសន្យាឡើយ ប៉ុន្តែវាជាការឆ្លាតវាងវៃ ក្នុងការធ្វើឱ្យកិច្ចសន្យានោះ មានប្រសិទ្ធភាពដោយមិនលុប ខ ចែងចាំបាច់ណាមួយឡើយ។ យ៉ាងហោចណាស់កិច្ចសន្យាទាំងឡាយ គួរតែវែងគ្រប់គ្រាន់ល្មម និង ប្រាប់យើងអំពីអ្វីដែលអ្នកត្រូវធ្វើ និង អ្វីដែលមិនត្រូវធ្វើ។ ខាងក្រោមនេះ គឺ ជាចំណុចត្រួតពិនិត្យ នៃប្រការដែលត្រូវតែយកមកពិចារណានៅពេលព្រាងកិច្ចសន្យា[6]៖ (១)ធ្វើឱ្យប្រាកដថាភាគីទាំងពីរ ច្បាស់លាស់អំពី ខ ចែងនៃកិច្ចព្រមព្រៀងជាក់ស្តែងទាំងអស់មុនអ្នកផ្តើមសរសេរកិច្ចសន្យា។ វាជាគំនិត

[5] The Asia Foundation, *INTERNTIONAL CONTRACT LAW*, International Printing House, Phnom Penh, 2001, p.11-12.
[6] -ibid., p. 15.

ល្អមួយក្នុងការរាយបញ្ជីនូវ ខចែងទាំងឡាយនៅក្នុងទម្រង់ព្រាង ហើយឱ្យភាគីទាំងអស់យល់ព្រមចំពោះ ខចែង ទាំងនោះជាដំបូងសិនមុន នឹងសម្រេចថាតើ ខចែង ទាំងនោះនឹងត្រូវគេសរសេរបញ្ចូលទៅក្នុងកិច្ចសន្យាតាមរបៀបណា និង នៅកន្លែងណានោះ។ (២) ធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀងលើអ្វីដែលនឹងត្រូវកើតឡើងក្នុងករណីដែលមានការបំពានកិច្ចសន្យាដោយភាគីណាមួយនៃភាគីទាំងអស់នោះ។ (៣)ធ្វើកិច្ចព្រមព្រៀង ថាតើនរណា នឹងត្រូវហៅមកដោះស្រាយរាល់ទំនាស់ពាក់ព័ន្ធជាមួយអត្ថន័យ ខចែង នៃកិច្ចសន្យាទាំងនោះ។ (៤)ចូរពិចារណាអំពីឈ្មោះនៃកិច្ចសន្យាដែលនឹងពិពណ៌នាឱ្យបានច្បាស់លាស់ អំពីគោលបំណងរបស់កិច្ចសន្យានោះតាមលក្ខណៈងាយៗ។

៣.២-កិច្ចសន្យាអាជីវកម្មអន្តរជាតិ

ច្បាប់អន្តរជាតិជាទូទៅ គ្រប់គ្រងវិធីដែលរដ្ឋ និង អន្តរជាតិ បុគ្គលដទៃទៀតប្រព្រឹត្តិចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក។ ចូរចងចាំថាសន្ធិសញ្ញាត្រូវបានធ្វើឡើងរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ រវាងអង្គការអន្តរជាតិនានា ឬ រវាងរដ្ឋនិងអង្គការអន្តរជាតិ។ ក៏ប៉ុន្តែតើច្បាប់អ្វីដែលគ្រប់គ្រងវិធីអង្គភាពពាណិជ្ជកម្ម និងបុគ្គលបរទេសធ្វើជាជីវកម្មជាមួយគ្នា? អង្គភាពពាណិជ្ជកម្ម និងបុគ្គលឯកជនមិនអាចចុះសន្ធិសញ្ញាបានទេ។ នៅពេលដែលសាជីវកម្ម និង បុគ្គលចង់ធ្វើជាជីវកម្ម នៅក្នុងប្រជាជាតិដទៃទៀត ជាញឹកញាប់ពួកគេធ្វើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម។ ប្រភេទចំបងនៃសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដែលកិច្ចសន្យាអាចកើតមានរួមមាន៖ ការលក់ដែលអាចទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញ ឬ ផ្តល់សេវាកម្ម។

កិច្ចសន្យាផ្តល់សេវាកម្ម កិច្ចសន្យាផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ ដែលជាមូលដ្ឋានទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យា ដែលភាគីមួយបានអនុញ្ញាតឱ្យភាគីមួយទៀត នូវសិទ្ធិផលិតប្រើប្រាស់ ឬ លក់ផលិតផលក្រោមក្របខណ្ឌជាក់លាក់ណាមួយ និង សកម្មភាពវិនិយោគ ដែលអាចទាក់ទិនទៅនឹងការបង្កើត និង ប្រតិបត្តិការនៃក្រុមហ៊ុនចម្រុះ ឬ សាខានៃក្រុមហ៊ុនបរទេស ឬ បុគ្គលសម្ព័ន្ធនៃក្រុមហ៊ុនមួយ។ តើនៅពេលណាដែលកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មមួយក្លាយទៅជាកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ? តើកិច្ចសន្យារវាងភាគីចំនួនពីរពិតជាកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ឬយ៉ាងណា? ជាមូលដ្ឋានប្រសិនបើភាគីទាំងពីរមានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងប្រទេសតែមួយពេលនោះកិច្ចសន្យា គឺ ត្រូវគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់របស់ប្រទេសនោះ។

ប៉ុន្តែនៅពេលដែល ភាគីទាំងពីរនៃកិច្ចសន្យា មានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងគ្នា ពេលនោះកិច្ចសន្យារបស់ពួកគេ មានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ ដូច្នេះវិធានច្បាប់អន្តរជាតិនឹងអនុវត្តចំពោះកិច្ចសន្យា

នោះ។ កាលណាភាគីមួយមានកន្លែងអាជីវកម្មច្រើនជាងមួយ ជាទូទៅកន្លែងអាជីវកម្មដែលពាក់ព័ន្ធ គឺ កន្លែងណាមួយដែលជាប់ទាក់ទងជិតបំផុតទៅនឹងកិច្ចសន្យា និងការបំពេញកាតព្វកិច្ច នៃកិច្ចសន្យានោះ។ ដូនកាលភាគីទាំងសងខាងអាចធ្វើជាកិច្ចព្រមព្រៀង ដើម្បីជំរុញសេវា លក់ទំនិញ។

៣.៣-កិច្ចសន្យាទូទាត់ដោះដូរ

កិច្ចព្រមព្រៀងទូទាត់ដោះដូរ កើតឡើងនៅពេលដែលភាគីមួយនៃកិច្ចប្រគល់ទំនិញ សេវាកម្ម បច្ចេកវិទ្យា ឬ ក៏អ្វីដែលមានតម្លៃផ្សេងតទៀត ទៅឱ្យភាគីមួយទៀត ហើយជាថ្នូរ ភាគីមួយទៀតផ្តល់ទំនិញ សេវាកម្ម បច្ចេកវិទ្យាឬក៏របស់មានតម្លៃទៅឱ្យភាគីទីមួយ។ ប្រទេសជាច្រើននៅតំបន់អាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍ អ៊ឺរ៉ុបខាងកើត និង អាហ្វ្រិក ជាប្រពៃណីមានការពាក់ព័ន្ធទៅ នឹងកិច្ចព្រមព្រៀងទូទាត់ដោះដូរ។ នៅតំបន់អាស៊ីប្រទេសសិង្ហបុរីជាមជ្ឈមណ្ឌលពាណិជ្ជកម្ម ទូទាត់ដោះដូរចំបងប្រចាំតំបន់នេះ មានកិច្ចព្រមព្រៀងទូទាត់ដោះដូរប្រភេទខុសគ្នា[7]។ ខាងក្រោមនេះ គឺ ជាការពិភាក្សាសង្ខេបអំពីប្រភេទសំខាន់ៗនៃកិច្ចព្រមព្រៀងទូទាត់ដោះដូរ ។ កិច្ចសន្យាដូរទំនិញនឹងទំនិញ គឺទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យា ដែលតម្រូវឱ្យភាគីមួយផ្តល់ទំនិញ ឬសេវាកម្មជាថ្នូរទៅនឹងទំនិញនឹងសេវាកម្មពីភាគីម្ខាងទៀត។ ដូចជាកាលបើឈ្មួញម្នាក់នៅកម្ពុជា យល់ព្រមផ្គត់ផ្គង់ខោអាវមួយចំនួន ទៅឱ្យឈ្មួញម្នាក់ទៀតនៅប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង ជាថ្នូរទៅនឹងគោចក្រយានយន្ត មួយចំនួនដល់ឈ្មួញនៅកម្ពុជា។

៣.៤-កិច្ចសន្យាទិញទៅវិញទៅមក

កិច្ចសន្យាអាជីវកម្ម ដែលទាក់ទងទៅនឹងការផ្គត់ផ្គង់ទៅវិញទៅមកនូវទំនិញ ឬសេវាកម្មរវាងភាគីទៅតាមកិច្ចសន្យា ពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ដែលភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាដោយកិច្ចព្រមព្រៀងទីបីមួយទៀត។ អាជីវកម្មរថយន្តក្រុងបុមបៃ ប្រទេសឥណ្ឌា ព្រមព្រៀងទិញទៅវិញទៅមក នៅក្នុងកិច្ចសន្យាមួយជាមួយ នឹងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជា។ រាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាយល់ព្រមទិញរថយន្តក្រុងមួយចំនួន ពីសាជីវកម្មរថយន្តក្រុងនៅបុមបៃ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាទីពីរ ឱ្យតែសាជីវកម្មរថយន្តក្រុងនេះ យល់ព្រមទិញទំនិញផ្សេងៗ ដូចជាកៅស៊ូសំបកកង់មួយចំនួន ពីប្រទេសកម្ពុជា នៅក្នុងកិច្ចសន្យាទីបី។ តាមការពិតភាគីទាំងនេះដោះដូរគ្នា រវាងរថយន្តក្រុងជាមួយនឹងកៅស៊ូសំបកកង់។

៣.៥-កិច្ចសន្យាទិញមកវិញ

កិច្ចព្រមព្រៀង ដែលទាក់ទងទៅនឹងការលក់គ្រឿងបរិក្ខា ឬ បច្ចេកវិទ្យា ពីអ្នកផ្គត់

[7] WTO, ***Opening Markets for Trade in Services,*** At the University Press, Cambridge, 2008, p.61-63.

ផ្គត់ផ្គង់ម្នាក់ឱ្យទៅប្រទេស ដែលកំពុងអភិវឌ្ឍ ដោយអ្នកផ្គត់ផ្គង់ ទទួលយកការទូទាត់ជាទំនិញដែលផលិតដោយគ្រឿងបរិក្ខា ឬបច្ចេកវិទ្យានោះ។ ឧបមាថាក្រុមហ៊ុនបរទេសមួយយល់ព្រមមកសាងរោងចក្រ និងតម្លើងគ្រឿងបរិក្ខា ដើម្បីផលិតអំបោះធ្វើពីកប្បាស នៅក្នុងប្រទេសដែលកំពុងអភិវឌ្ឍ។ ផ្ទុយពីយល់ព្រមយកឈ្នួល ជាប្រាក់សម្រាប់ការតម្លើងរោងចក្រនោះ ក្រុមហ៊ុនបរទេសអាចយល់ព្រមទទួលយកអំបោះ ធ្វើពីកប្បាស ដែលផលិតនៅរោងចក្រនោះក្នុង រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ។

៣.៦-កិច្ចសន្យាទូទាត់ទ្វេភាគី

កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងពីរប្រទេស ដែលប្រទេសនីមួយៗ យល់ព្រមទិញទំនិញក្នុងចំនួនកំណត់ជាក់លាក់ ណាមួយ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ពីប្រទេសមួយទៀត។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះប្រហាក់ប្រហែលគ្នាទៅ នឹងកិច្ចសម្រុះសម្រួលសម្រាប់កិច្ចព្រមព្រៀងទិញទៅវិញទៅមក ដែលបានពិភាក្សាខាងលើ។ ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងទូទាត់ទ្វេភាគីប្រទេសនីមួយៗ រក្សាទុកគណនីទូទាត់ទ្វេភាគីនៅធនាគារនានា។ ប្រទេសនីមួយៗ ពិនិត្យមើលគណនីទូទាត់ទ្វេភាគីរបស់ប្រទេសមួយទៀត ដើម្បីឱ្យប្រាកដថាមានតុល្យភាពនៃជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្មរវាងប្រទេសទាំងពីរនេះ។

ប្រសិនបើប្រទេស ក ទិញទំនិញពីប្រទេស ខ ច្រើនជាងប្រទេស ខ ទិញទំនិញពីប្រទេស ក ពេលនោះការទិញរបស់ប្រទេស ក ពីប្រទេស ខ ត្រូវផ្អាករហូតទាល់តែគណនីមានតុល្យភាពសាជាថ្មី។ ប្រសិនបើនៅទីបញ្ចប់ នៃរយៈពេលដែលកំណត់ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងតុល្យភាព គណនី ត្រូវស្ថិតនៅខាងផ្នែកណាមួយពោលគឺ ប្រសិនបើប្រទេសណាមួយ បានទិញច្រើនជាងប្រទេសមួយទៀត ពេលនោះប្រទេសដែលបានទិញតិចជាងគេនោះ ជាធម្មតា ត្រូវចេញសងចំពោះអតុល្យភាព គណនីនេះ[8]។ តើជម្លោះអំពីកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិត្រូវបានដោះស្រាយដោយវិធីណា?

៤-ដំណោះស្រាយការអនុវត្តកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

ដូចដែលបានពិភាក្សាខាងលើ កិច្ចសន្យាមួយរវាងភាគី ដែលមានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសផ្សេងគ្នា មានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ ហើយជាទូទៅត្រូវស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាប្រភពច្បាប់ខ្លះៗ ដែលអាចអនុវត្តលើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ ការសំខាន់ភាគីត្រូវពិចារណាបញ្ហាទាំងនេះ មុននឹងធ្វើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ តាមតែអាចធ្វើ

[8] The Asia Foundation, ***International Contract Law,*** op. cit., p.16.

ទៅបាន ភាគីគប្បីព្យាយាមធ្វើឱ្យប្រាកដថា ពួកគេបានយល់និងយល់ព្រមលើច្បាប់ដែលនឹងអនុវត្តចំពោះកិច្ចសន្យារបស់ពួកគេ និង លើវិធីដោះស្រាយជម្លោះ។ការនេះសំខាន់ផងដែរ ក្នុងការបញ្ជាក់ថា នេះគឺជាវិស័យមួយដ៏លំបាក ហើយប្រហែលជាមិនមានចម្លើយច្បាស់លាស់ ចំពោះបញ្ហាជាចំណោទពិសេសណាមួយទេ។

៤.១-ចំពោះកិច្ចសន្យា

មិនថាឡើយកិច្ចសន្យាមួយ ត្រូវបានគេគិតថា ជាកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ឬ មិនមែននោះទេ កិច្ចសន្យាដែលភាគីបានធ្វើ គឺជាប្រភពច្បាប់ទីមួយស្តីពី**សិទ្ធិ**[9] និង **កាតព្វកិច្ច**របស់ពួកគេនិង ស្តីពីដំណោះស្រាយជម្លោះទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យា។ មាត្រា២២នៃក្រឹត្យច្បាប់លេខ ៣៨ដែលជាច្បាប់កិច្ចសន្យាបច្ចុប្បន្នរបស់ប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ១៩៨៨ ចែងថា «កិច្ចសន្យាទុកជាច្បាប់រវាងភាគី»។ ផ្នែកខ្លះៗនៃកិច្ចសន្យាអាចមានសារសំខាន់ពិសេសក្នុងការជួយភាគី និងតុលាការក្នុងការកំណត់ថា តើច្បាប់ណាដែលគ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យា និង ថាតើជម្លោះត្រូវបានដោះស្រាយដោយវិធីណា។ ផ្នែកសំខាន់ពីរក្នុងចំណោមផ្នែកសំខាន់ទាំងនេះ នៃកិច្ចសន្យាគឺខចែងស្តីពីការជ្រើសរើសច្បាប់ និងការជ្រើសរើសសាលាជម្រះក្តី។ នៅក្នុង**យុត្តាធិការ**មួយចំនួនភាគីនៃកិច្ចសន្យាអាចជ្រើសរើសយកច្បាប់ដែលនឹងអនុវត្តលើកិច្ចសន្យារបស់គេ។ តាមធម្មតាច្បាប់ដែលបានជ្រើសរើសនោះត្រូវតែទាក់ទិនដល់កិច្ចការអាជីវកម្ម។

ឧទាហរណ៍ អ្នកទិញជនជាតិកម្ពុជាម្នាក់ យល់ព្រមទិញសូត្រពីអ្នកលក់ជនជាតិឥណ្ឌូនេស៊ីម្នាក់។ កិច្ចសន្យានេះចែងថា អ្នកលក់ត្រូវប្រគល់សូត្រទៅដល់អ្នកទិញនៅរាជធានីភ្នំពេញ។ ទំនិញនេះត្រូវដឹកតាមកប៉ាល់ពីឥណ្ឌូនេស៊ីមកសិង្ហបុរី ដែលបន្ទាប់មកទៀតដឹកតាមរថភ្លើង ពីសិង្ហបុរីមកបាងកក ហើយនៅទីបញ្ចប់ត្រូវដឹកតាមរថយន្តពីបាងកក មកកាន់រាជធានីភ្នំពេញ។ ដូច្នេះការប្រតិបត្តិកិច្ចសន្យានេះ ឆ្លងកាត់យុត្តាធិការជាច្រើនគឺ ឥណ្ឌូនេស៊ី សិង្ហបុរី ម៉ាឡេស៊ី ថៃ និង កម្ពុជា។ ឧបមាថាភាគីនៃកិច្ចសន្យាជ្រើសរើសយកច្បាប់របស់សិង្ហបុរី ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះណាមួយដែលកើតឡើង ប្រហែលដោយសារច្បាប់នេះ មានភាពងាយស្រួលនឹងអនុវត្ត ឬ ដោយសារហេតុផលណាមួយដទៃទៀត។ ដើម្បីឱ្យប្រាកដថា សេចក្តីប្រាថ្នារបស់គេត្រូវបានគោរព ភាគីអាចដាក់បញ្ចូលនូវសេចក្តីចែងមួយទៅក្នុងកិច្ចសន្យាដូចជាថា «អ្នកទិញនិងអ្នកលក់យល់ព្រមថា រាល់ជម្លោះដែលកើតឡើងពីកិច្ចសន្យា ត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចច្បាប់សិង្ហបុរី»។

[9] សិទ្ធិ មានន័យថាសេចក្តីសម្រេចតាមអំណាចច្បាប់។

ភាគីអាចជ្រើសរើសយក កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ឱ្យគ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យារបស់គេបានផងដែរ ដូចជា **អនុសញ្ញា**អង្គការសហប្រជាតិ ស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ ១៩៨០ (CISG) ឬ កម្រងវិធានដទៃទៀតដូចជាគោលការណ៍នៃ **កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ** (UNIDROIT) ឆ្នាំ១៩៩៤។ គោលការណ៍ទាំងនេះនឹងមានពិភាក្សាបន្ថែមទៀត នៅក្នុងផ្នែកខាងក្រោមនេះ។ម្យ៉ាងទៀតភាគីអាចជ្រើសរើសទីកន្លែងដែល ត្រូវជំនុំជម្រះជម្លោះកិច្ចសន្យា ឧទាហរណ៍ភាគីអាចបញ្ចូល ខ ចែងមួយទៅក្នុងកិច្ចសន្យាដែលចែងថា «ភាគីយល់ព្រមថា រាល់ជម្លោះដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យា ត្រូវតែវិនិច្ឆ័យ នៅតុលាការរបស់ប្រទេសសឹង្ហបុរីតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមិនគិតដល់តុលាការផ្សេងទៀត ដែលអាចមានសមត្ថកិច្ចដោយឡែកក្រៅពី ខ ចែងនេះ»។

ភាគីជាច្រើន នៃកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ជ្រើសរើសយកសាលាមជ្ឈត្តវិនិច្ឆ័យសន្ធានកម្មជាជាង ជ្រើសរើសយកតុលាការឱ្យដោះស្រាយជម្លោះ ឱ្យពួកគេដោយសារហេតុផលមួយចំនួន។ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ អាចចែងសំអាងលើកម្រងស្តង់ដាអន្តរជាតិផងដែរ។ ឧទាហរណ៍កិច្ចសន្យាទាំងនេះ អាចបញ្ចូលវាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្ម នៃសភាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិដែលគេហៅថា «វាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ «INCOTERMS»។ វាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ គឺជាវាក្យសព្ទស្តង់ដាដែលប្រើនៅក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ។ វាក្យសព្ទទាំងនេះបែងចែកសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច រវាងភាគីដែលទាក់ទិនទៅ នឹងបញ្ហាស្តីពី ការដឹកជញ្ជូន ការប្រគល់ទំនិញ ការធានារ៉ាប់រង និង ភយន្តរាយលើការបាត់បង់ទំនិញ។ ឧទាហរណ៍សេចក្តីចែងនៃកិច្ចសន្យាមួយអាចចែងថា «អ្នកលក់យល់ព្រមប្រគល់ក្រដាសចំនួន ១០០០០ រ៉ាមក្នុងតម្លៃ ៥ដុល្លាអាមេរិក ក្នុងមួយរ៉ាម CIF កំពង់សោម (វាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ១៩៩០)។ ពាក្យ CIFយោងដល់ពាក្យ «ថ្លៃដើម ថ្លៃធានារ៉ាប់រង និង ថ្លៃដឹកជញ្ជូន»។ នេះមានន័យថា តម្លៃដែលអ្នកទិញបង់ទៅតាមកិច្ចសន្យានោះ (៥ដុល្លា) ក្នុង១រ៉ាមរ៉ាប់បញ្ចូលទាំងថ្លៃក្រដាស ថ្លៃប្រគល់ក្រដាស ទៅដល់កំពង់សោម ហើយនិងថ្លៃធានារ៉ាប់រងចំពោះការបាត់បង់ ឬការខូចខាតដល់ក្រដាសក្នុងកំឡុងពេលដឹកជញ្ជូនទៅកាន់ផែកំពង់សោម។ការប្រើ «វាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិឆ្នាំ ១៩៩០» មានន័យថាជម្លោះណាមួយដែលកើតចេញពីកិច្ចសន្យា ពាក្យ CIF ត្រូវតែបកស្រាយដោយយោង ទៅតាមការបកស្រាយវាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ១៩៩០។

៤.២-ចំពោះច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុក របស់រដ្ឋដែលទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចការ អាជីវកម្ម

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងស្រុករបស់បណ្តាប្រទេស ដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងកិច្ចការអាជីវកម្ម គឺជាប្រភពច្បាប់ដ៏សំខាន់មួយផ្សេងទៀត។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើស្តីពី ជ័យ រឿងនេះអាចរួមបញ្ចូលច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ច្បាប់ថៃ ហើយនិង ច្បាប់សហរដ្ឋអាម៉េរិក។ ដូចដែលបានកត់សម្គាល់ខាងលើ ភាគីអាចចែងបញ្ជាក់នៅក្នុងកិច្ចសន្យារបស់គេ ថាតើច្បាប់ណាដែលនឹងត្រូវអនុវត្ត។ ក៏ប៉ុន្តែកាលបើមិនមាន ខ ចែងស្តីពីការជ្រើសរើសច្បាប់ ដែលអាចដាក់ឱ្យប្រតិបត្តិបាននោះទេ គេនឹងមិនដឹងច្បាស់លាស់ថា តើច្បាប់របស់ប្រទេសដទៃទៀតនឹងអនុវត្ត ឬយ៉ាងណា ហើយថា តើច្បាប់ប្រទេសទាំងនោះត្រូវអនុវត្តដោយរបៀបណាទេ។ រឿងនេះសំខាន់ដោយហេតុថា វាអាចមានភាពខុសគ្នារវាងច្បាប់របស់ប្រជាជាតិនានា ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកិច្ចការអាជីវកម្មដែលជាវិស័យច្បាប់ នៃយុត្តាធិការផ្សេងៗគ្នា ដែលមិនចុះសម្រុងនឹងគ្នា។ នៅក្នុងករណីនេះ **វិធានច្បាប់អន្តរជាតិឯកជន** ឬ **ទំនាស់នៃការអនុវត្តច្បាប់**នឹងអនុវត្តលើប្រតិបត្តិការនោះ។

តុលាការអនុវត្តវិធានច្បាប់ អន្តរជាតិឯកជន ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះនៅពេលដែលច្បាប់ សមត្ថកិច្ច ឬ **សាលក្រម** របស់តុលាការនៃប្រទេសមួយផ្សេងទៀត មានការពាក់ព័ន្ធ។ ជាពិសេសវិធានទាំងនេះកំណត់ថា តើនៅពេលណា និង ដោយវិធីណា ដែលតុលាការក្នុងស្រុកពិចារណាអំពី**អង្គហេតុ**នៃប្រព័ន្ធច្បាប់បរទេសនៅក្នុងរឿងក្តីមួយ ដែលខ្លួនកំពុងសម្រេច។ វិស័យច្បាប់ដែលចែងអំពីវិធានទាំងនេះគេហៅថា «ច្បាប់អន្តរជាតិឯកជន» នៅក្នុងប្រជាជាតិដែលប្រើប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល ហើយគេហៅថាទំនាស់នៃការអនុវត្តច្បាប់ នៅក្នុងប្រជាជាតិដទៃទៀត ដែលប្រើប្រព័ន្ធច្បាប់ Common Law។ វិធានទាំងនេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃច្បាប់ក្នុងស្រុករបស់ប្រទេសនីមួយៗ ហើយវាប្រែប្រួលពីប្រជាជាតិមួយទៅប្រជាជាតិមួយទៀត។ ជួនកាលរដ្ឋខ្លះមានសន្ធិសញ្ញាជាមួយនឹងរដ្ឋខ្លះទៀតដែលទាក់ទិនទៅ នឹងវិធីដែលតុលាការ នឹងអនុវត្តច្បាប់បរទេសនៅក្នុងការដោះស្រាយជម្លោះ។ នៅក្នុងប្រជាជាតិដែលអនុវត្តច្បាប់ Common Law វិធានស្តីពីភាពខុសគ្នា នៃច្បាប់ជាទូទៅទាក់ទិនទៅនឹងបញ្ហាសំខាន់៣យ៉ាងគឺ៖ (១)សាលាជម្រះដ៏សមស្រប៖ ថាតើតុលាការក្នុងស្រុកមានសមត្ថកិច្ចដោះស្រាយ រឿងក្តីដែលទាក់ទិនទៅនឹងអង្គហេតុបរទេស ឬ យ៉ាងណា (២)អំពីសាច់ច្បាប់៖ ប្រសិនបើតុលាការក្នុងស្រុកពិតជាជំនុំជម្រះរឿងក្តី ដែលទាក់ទិនទៅនឹងអង្គហេតុបរទេសនោះមែន ថាតើកម្រិតណា ដែលច្បាប់របស់មួយទៀតអនុវត្តបាន

ចំពោះរឿងក្តីនោះ (៣) អានុភាពនៃសាលក្រមះ ប្រសិនបើតុលាការក្នុងស្រុកជំនុំជម្រះរឿងក្តី បែបនេះមែន ថាតើអានុភាពនៃសាលក្រម របស់តុលាការ នៅក្នុងប្រទេសមួយទៀតនោះ យ៉ាងណាដែរ។ នៅក្នុងប្រទេសដែលប្រើ ប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិល វិធាននៃច្បាប់ឯកជនចែង ជាពិសេស អំពីបញ្ហាថាតើច្បាប់ណាដែល នឹង អនុវត្តចំពោះប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្ម ដែល នៅក្នុងនោះ អង្គហេតុបរទេស។

៤.៣-ចំពោះច្បាប់ក្នុងស្រុកដទៃទៀត

ច្បាប់ជាតិដទៃទៀត អាចធ្វើឱ្យប៉ះ ពាល់ដល់ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិផង ដែរ។ ច្បាប់ទាំងនោះមិនអាចទាក់ទិនតែ ចំពោះការបង្កើតឬ ការបំពេញកាតព្វកិច្ចនៃ កិច្ចសន្យាជាទូទៅប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែអាចធ្វើឱ្យ ប៉ះពាល់ដល់ បញ្ហានានាដូចជាតម្លៃទំនិញ ថា តើភាគីអាចទៅតាមច្បាប់ឬ យ៉ាងណាទូរអ្វី ដែលពួកគេស្នើឡើង ទាក់ទិនទៅនឹងកម្មវត្ថុនៃ កិច្ចសន្យា។ ឧទាហរណ៍ ជារួមមានពន្ធគយ លើទំនិញនាំចូល ការត្រួតពិនិត្យលើទំនិញនាំ ចូល និងនាំចេញច្បាប់ពន្ធដារផ្សេងៗ និង លក្ខខណ្ឌតម្រូវ ស្តីពីការរលាយសមាសភាគ ផលិតនិងការទិញ ដូចជាវិធានដែលចែងថា តើត្រូវមានសមាសភាគផលិតក្នុងស្រុកចំនួន ប៉ុន្មានក្នុងការផលិតទំនិញនោះ។

៤.៤-ចំពោះការអនុវត្តច្បាប់អន្តរជាតិ

ច្បាប់អន្តរជាតិអាចអនុវត្ត បានផងដែរ ចំពោះកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ ច្បាប់ បែបនេះ អាចរាប់បញ្ចូល **សន្ធិសញ្ញា** និង ច្បាប់ប្រពៃណីអន្តរជាតិ ដែលបានពិភាក្សារួច មកហើយ។ កិច្ចការអាជីវកម្មអន្តរជាតិ អាច គ្រប់គ្រងដោយកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ដូចជា អនុសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ (CISG) ឬ ដោយកម្រងវិធានដទៃទៀត ដូច ជាគោលការណ៍នៃកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម អន្តរ ជាតិ (UNIDROIT) ដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅ ផ្នែកខាងលើ។ អនុសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ ទំនិញអន្តរជាតិមានសារៈសំខាន់ពិសេស។ ថ្វីបើសឹង្ហបុរី ជាប្រទេសតែមួយនៃសមាគម ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលសព្វថ្ងៃនេះអនុ សញ្ញា ស្តីពី ការលក់ទំនិញអន្តរជាតិមាន អានុភាពលើប្រទេសនេះក៏ដោយ ក៏អនុសញ្ញា នេះមានអានុភាព ទៅលើប្រទេសដទៃទៀតជា ច្រើនដូចជា ប្រទេសអូស្ត្រាលី ចិន បារាំង និង សហរដ្ឋអាម៉េរិក។ អនុសញ្ញាស្តីពីការលក់ ទំនិញអន្តរជាតិ ព្យាយាមរួមបញ្ចូល**អង្គហេតុ** នៃប្រព័ន្ធច្បាប់ផ្សេងៗ ហើយផ្តល់ឱ្យមានច្បាប់ ជាសាកលមួយសម្រាប់ការលក់ទំនិញ ដែល ឆ្លងកាត់ព្រំដែនជាតិ និង អន្តរជាតិ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមានកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញដែលធ្វើ ឡើងរវាងភាគីដែលស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសផ្សេង គ្នា ដែលប្រទេសទាំងនោះ បានចុះហត្ថលេខា លើអនុសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ

ពេលនោះអនុសញ្ញានេះអាចអនុវត្ត ចំពោះកិច្ចសន្យានោះ។ ក៏ប៉ុន្តែចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលច្បាប់ក្នុងស្រុករបស់ប្រទេសនីមួយៗ ដើម្បីកំណត់ ថាតើអនុសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិអនុវត្ត ឬ មិនអនុវត្ត ទោះបីប្រទេសនោះជាហត្ថលេខីក៏ដោយ។ ភាគីអាចជ្រើសរើសអនុសញ្ញាស្តីពីកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិផងដែរ សម្រាប់ធ្វើជាច្បាប់គ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យារបស់ខ្លួន ដោយប្រើសេចក្តីថែងស្តីពី «ការជ្រើសរើសច្បាប់» ដូចការពិភាក្សានិងពន្យល់ខាងលើ។

អនុសញ្ញាស្តីពីការលក់ទំនិញអន្តរជាតិ (CISG) អនុវត្តភាគច្រើនចំពោះការបង្កើត និងការបំពេញកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យា។ ដូចដែលឈ្មោះរបស់វាបានបង្ហាញឱ្យឃើញស្រាប់ អនុសញ្ញានេះអនុវត្តចំពោះតែកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញតែប៉ុណ្ណោះ។ ម្យ៉ាងទៀតអនុសញ្ញានេះ មិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទិដ្ឋភាពខ្លះៗ ស្តីពី **សុពលភាព**នៃកិច្ចសន្យាដែលគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់ក្នុងស្រុក ឬ ច្បាប់ជាតិនោះទេ។ ឧទាហរណ៍អនុសញ្ញា មិនធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សមត្ថភាពរបស់ភាគីក្នុងការចុះកិច្ចសន្យា ឬ ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់**នីត្យានុកូលភាព** នៃកិច្ចសន្យាដែលចំណុះច្បាប់ជាតិឡើយ។

កិច្ចសន្យាមួយរវាងភាគី ដែលមានកន្លែងអាជីវកម្មពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងប្រទេសផ្សេងគ្នាមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិ ហើយជាទូទៅត្រូវស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាប្រភពច្បាប់ខ្លះៗដែលអាចអនុវត្ត លើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ ភាគីទាំងសងខាងគប្បីព្យាយាមធ្វើឱ្យប្រាកដថាពួកគេបានយល់ និងយល់ព្រមលើច្បាប់ដែលនឹងអនុវត្តចំពោះកិច្ចសន្យារបស់ពួកគេ និងលើវិធីដោះស្រាយជម្លោះ។ កិច្ចសន្យាមួយ ទោះបីវាជាកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិឬមិនមែនក៏ដោយ ក៏វាគឺជាប្រភពច្បាប់ទីមួយ ស្តីពីសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់ពួកគេ និងស្តីពីដំណោះស្រាយជម្លោះទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចសន្យា។

ផ្នែកខ្លះៗ នៃកិច្ចសន្យាអាចមានសារសំខាន់ពិសេសក្នុងការជួយភាគី និងតុលាការក្នុងការកំណត់ថា តើច្បាប់ណាដែលគ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យានិង ថាតើជម្លោះត្រូវបានដោះស្រាយដោយវិធីណា។ ផ្នែកសំខាន់ពីរក្នុងចំណោម ផ្នែកសំខាន់ៗទាំងនេះនៃកិច្ចសន្យា គឺសេចក្តីថែងស្តីពីការជ្រើសរើសច្បាប់ និងការជ្រើសរើសសាលាជម្រះក្តី។ នៅក្នុងយុត្តាធិការមួយចំនួនភាគី នៃកិច្ចសន្យាអាចជ្រើសរើសយកច្បាប់ដែលនឹងអនុវត្តលើកិច្ចសន្យារបស់គេ។ តាមធម្មតាច្បាប់ ដែលជ្រើសរើសនោះត្រូវតែទាក់ទិនទៅនឹងកិច្ចការអាជីវកម្ម។ ឧបមាថាភាគីនៃកិច្ចសន្យាជ្រើសរើស យកច្បាប់សឹង្ហបុរី ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះណាមួយដែលកើតឡើងប្រហែលដោយសារតែ

ច្បាប់នេះមានភាពងាយស្រួលក្នុងការអនុវត្ត ឬ ដោយសារហេតុផលណាមួយដទៃទៀត។

ដើម្បីឱ្យប្រាកដថា សេចក្ដីប្រាថ្នារបស់គេត្រូវបានគោរព ភាគីអាចដាក់បញ្ចូលនូវសេចក្ដីចែងមួយទៅក្នុងកិច្ចសន្យា ដូចជាថា អ្នកទិញ និង អ្នកលក់យល់ព្រមថារាល់ជម្លោះដែលកើតមានឡើងពីកិច្ចសន្យាត្រូវស្ថិតនៅក្រោមសមត្ថកិច្ចនៃច្បាប់សឹង្ហបុរី ។ ភាគីអាចជ្រើសរើសយកកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិឱ្យគ្រប់គ្រងកិច្ចសន្យារបស់គេបានផងដែរ ដូចជាអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្ដីពីការលក់ទំនិញអន្តរជាតិឆ្នាំ១៩៨០ ឬ កម្រងវិធានដទៃទៀតដូចជាគោលការណ៍នៃកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ UNIDROIT *ឆ្នាំ១៩៩៤។*

នីតិវិធីដោះស្រាយវិវាទ[10] *ដែលបានអនុវត្តដោយ អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក មានចែងពីយន្តការដោះស្រាយវិវាទ នៅពេលដែលប្រទេសមួយបានរកឃើញថា ប្រទេសមួយទៀតកំពុងបំពានលើវិធាន និង កិច្ចប្រឹងប្រែងរកដំណោះស្រាយសម្របសម្រួលក្នុងករណីពិគ្រោះយោបល់ទ្វេភាគីទទួលបរាជ័យ។ ជាទូទៅវិវាទដែលត្រូវបានដាក់ជូនអង្គការ* WTO *គឺកើតចេញពីព័ត៌មានដែលបានផ្ដល់ដោយឧស្សាហកម្ម ឬ សាខារបស់គេជូនទៅរដ្ឋាភិបាលអំពីការលំបាក ដែលគេប្រឈមក្នុងការរកទីផ្សារសម្រាប់ផលិតផលរបស់គេ នៅទីផ្សារខាងក្រៅ។ ការពិគ្រោះយោបល់ទ្វេភាគីការពិនិត្យដោយស្ថាប័នដោះស្រាយវិវាទ និងក្រោយមកការពិនិត្យ ដោយស្ថាប័នឧទ្ធរណ៍ តំណាងរដ្ឋាភិបាលជាអ្នកចូលរួម ពួកគេត្រូវតែពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើយោបល់និងការគាំទ្រដែលមាននិរន្តរភាពពីឧស្សាហកម្ម និងសមាគមន៍ទាំងឡាយ ដែលមានផលប្រយោជន៍ក្នុងកម្មវត្ថុនៃវិវាទនេះ។ លទ្ធភាពរបស់ រដ្ឋាភិបាលក្នុងការដោះស្រាយរឿងក្ដីដោយមានប្រសិទ្ធភាព ឬ ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍ ដែលត្រូវបានប្ដឹងប្រឆាំងនឹងខ្លួនពឹង ផ្អែកយ៉ាងខ្លាំងទៅលើជំនួយ និង ការគាំទ្រដែលក្រុមឧស្សាហកម្មពាក់ព័ន្ធបានផ្ដល់ឱ្យ*[11]*។ ការទាញយកប្រយោជន៍ពីវិធានការសេរីភាវូបនីយកម្ម ក្រៅពីការជួយរដ្ឋាភិបាលរៀបចំកំហិតជិតគោលនយោបាយ ដែលគេត្រូវអនុម័តនៅក្នុងការភិភាក្សា ស្ដីពីការអនុវត្តវិធាននៃកិច្ចព្រមព្រៀង និងនៅក្នុងការចរចាស្ដីពីការបង្កើតវិធានសហគមពាណិជ្ជកម្មមានការទទួលខុសត្រូវជាបឋម ក្នុងការផ្លាស់ប្ដូរការបន្ថយថ្លៃពន្ធនិងការសន្យាធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មទៅក្នុងកាលានុវត្តភាពពាណិជ្ជកម្មដោយការ*

[10] *សុក ស៊ីផាន់ណា, មគ្គុទ្ទេសក៍ពាណិជ្ជកម្មឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក មជ្ឈមណ្ឌលពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ១៩៩៩ ទំព័រ ១៥។*

[11] *សុក ស៊ីផាន់ណា៖ មគ្គុទ្ទេសក៍ពាណិជ្ជកម្មឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ដ. ឯ. ម. ទំព័រ ២៥។*

អនុម័ត យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍និង ជំរុញការនាំចេញដ៏សមស្របមួយ។

៥-នីតិសម្បទា ឬ សមត្ថភាព (Capacity) និង នីត្យានុកូលភាព (Legality)

សមត្ថភាព គឺជាអំណាចផ្លូវច្បាប់របស់ភាគីនីមួយៗ ដែលជាធម្មតាមនុស្សពេញវ័យពល់រូបអាច ធ្វើបានដូចជាចុះកិច្ចសន្យាណាមួយ។ ជាទូទៅជាតើភាគីអាចមានសមត្ថភាពធ្វើកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ឬយ៉ាងណានោះគឺអាស្រ័យលើច្បាប់របស់ប្រទេសនីមួយៗ ឬប្រទេសដទៃទៀតដែលមានយុត្តាធិការលើកិច្ចសន្យា។ អនុសញ្ញាស្តីពីការលក់ទំនិញអន្តរជាតិ(CISG) មិនមានពិភាក្សាថា តើភាគី នៃកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ មាន ឬ មិនមានសមត្ថភាពនឹងធ្វើកិច្ចសន្យានោះទេ។ ដូច្នេះប្រសិនបើមានសំណួរអំពីសមត្ថភាពរបស់ភាគី គំនិតដ៏ល្អ គឺត្រូវរកឱ្យបាននូវការដូនយោបល់ផ្នែកច្បាប់ទាក់ទិនទៅ នឹងច្បាប់របស់ប្រទេសមួយ ឬ ប្រទេសទាំងឡាយណាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចសន្យា។

រីឯនីត្យានុកូលភាពនៃកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ គឺជាបញ្ហាដែលជាទូទៅអាស្រ័យលើច្បាប់ក្នុងស្រុក របស់ប្រទេសដែលមានយុត្តាធិការ លើកិច្ចសន្យា។ ជាថ្មីម្តងទៀត គំនិតល្អ គឺ ត្រូវពិនិត្យមើលច្បាប់ក្នុងស្រុកទាំងនោះ ដើម្បីឱ្យប្រាកដថាកិច្ចសន្យាអាជីវកម្ម ដែលស្នើឡើងនោះមិនបំពានច្បាប់របស់ប្រទេស ដែលពាក់ព័ន្ធណាមួយឡើយ មានឧទាហរណ៍ជាច្រើនស្តីពីកិច្ចការអាជីវកម្ម ដែលខុសច្បាប់។ ប្រទេសនានាអាចមានការត្រួតពិនិត្យទៅលើការនាំទំនិញចូល ឬ នាំចេញពីប្រទេសនូវមុខទំនិញខ្លះៗដូចជា ក្លកដំរី....។ល។ ឬអាចថាជាអំពើខុសនឹងច្បាប់ក្នុងការនាំចូល ឬ សូម្បីតែការដឹកជញ្ជូនកាកសំណល់ជាតិគីមី ដែលនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់។ ម្យ៉ាងទៀតតាមច្បាប់របស់សហរដ្ឋអាម៉េរិក ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មជាមួយប្រទេស «បច្ចាមិត្រ» គឺមិនស្របច្បាប់ទេ។

៦-ការលំបាកក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យានិងខចែងស្តីពីករណីប្រធានសក្តិ

ការធ្វើអាជីវកម្មអន្តរជាតិ ជាញឹកញាប់អាចបណ្តាលឱ្យភាគីទទួលរងនូវការប្រថុយច្រើនជាងធ្វើអាជីវកម្មនៅក្នុងប្រទេសរបស់សមីភាគី។ ចំពោះហេតុផលនេះកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ជាញឹកញាប់មានចែងអំពីអ្វីដែលគេហៅថាខចែងស្តីពី «ករណីប្រធានសក្តិ»។ ជាញឹកញាប់ខចែងបែបទាំងនេះចែងថាភាគីមិនបាច់បំពេញកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យាឡើយ ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍ ដែលមិនអាចរំពឹងទុកជាមុនបាន ហើយហួសពីការគ្រប់គ្រងរបស់សាមីភាគី ធ្វើឱ្យការបំពេញកាតព្វកិច្ចតាមកិច្ចសន្យា មិនអាចធ្វើទៅកើត ឬមិនអាចប្រតិបត្តិតាមបាន។ ឧទាហរណ៍អំពីព្រឹត្តិការណ៍បែបនេះរួមមាន គ្រោះធម្មជាតិ និង ករណី

ប្រធានសក្តិដទៃទៀតដូចជា កូដកម្មរបស់កម្មករ សង្គ្រាម...។ល។ ខចែងអំពីករណីប្រធានសក្តិអាចមានឈ្មោះផ្សេងៗ គ្នាទៅតាមយុត្តាធិការនីមួយៗ។

ជាធម្មតា ខចែងអំពីករណីប្រធានសក្តិ ចែងថាភាគីនៃកិច្ចសន្យាអាចពន្យាពេល ឬ បញ្ចប់កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនតាមកិច្ចសន្យា ប្រសិនបើការពិបាកដែលមិនអាចរំពឹងទុកជាមុនបែបនេះកើតឡើង។

ឧទាហរណ៍ ខចែងបែបនេះអាចចែងថា «នៅក្នុងករណីប្រធានសក្តិភាគី ដែលទទួលផលប៉ះពាល់ អាចបញ្ចប់កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួននៅក្រោមកិច្ចសន្យា»។ ខចែង នោះគប្បីចែងថា តើព្រឹត្តិការណ៍នោះគ្រាន់តែអនុញ្ញាតឱ្យភាគី ដែលរងគ្រោះពន្យាពេលបំពេញកាតព្វកិច្ចនៃកិច្ចសន្យា ឬ មួយក៏បញ្ឈប់កាតព្វកិច្ច ហើយមិនបាច់ប្រតិបត្តិសាជាថ្មីឡើងវិញ។ ខចែងនោះត្រូវចែងផងដែរថា តើនីតិវិធីណាដែលភាគីត្រូវប្រតិបត្តិតាមដើម្បីកាត់បន្ថយជាអប្បបរិមានូវការខាតបង់ដែលកើតមកពីព្រឹត្តិការណ៍ប្រធានសក្តិនោះ។

៧-ការធានារ៉ាប់រង

ការធានារ៉ាប់រង គឺជាកិច្ចសន្យារវាងធានាការី (ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង) និង អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រង (ដែលគេហៅផងដែរថាអ្នកមានការធានារ៉ាប់រង)។ កិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងជាញឹកញាប់ គេហៅថាបណ្ណធានារ៉ាប់រង។ នៅក្នុងបណ្ណធានារ៉ាប់រង ធានាការីយល់ព្រមថា នឹងផ្តល់ដល់អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រងនូវទឹកប្រាក់មួយចំនួន ឬ អត្ថប្រយោជន៍ណាមួយផ្សេងទៀត ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍ជាក់លាក់មួយដែលមិនប្រាកដថា នឹងកើតឡើងនៅក្នុងរយៈពេលធានារ៉ាប់រង ពិតជាកើតឡើងមែននៅក្នុងរយៈពេលនោះ ហើយបង្កឱ្យមានការខូចខាត ឬ ការបាត់បង់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ផលប្រយោជន៍ដទៃទៀត របស់អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រង។

ជាថ្នូរទៅ នឹងការបានទទួលនូវការធានារ៉ាប់រងទប់ទល់នូវភយន្តរាយនេះ អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រងយល់ព្រមបង់ឱ្យក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងនូវ ទឹកប្រាក់មួយចំនួន ដែលគេហៅថា **បុព្វលាភធានារ៉ាប់រង**។ អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រង ត្រូវបង់បុព្វលាភធានារ៉ាប់រងដោយមិនគិតថាព្រឹត្តិការណ៍ ដែលធានារ៉ាប់រងនោះកើតឡើង ឬ មិនកើតឡើងនោះទេ។ ឧទាហរណ៍ ម្ចាស់រថយន្តអាចធ្វើកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងជាមួយនឹងក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង។ ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងយល់ព្រមថា ប្រសិនបើរថយន្តនោះមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ នៅក្នុងឆ្នាំខាងមុខក្រុមហ៊ុននឹងចេញថ្លៃជួសជុលរថយន្តឱ្យទៅម្ចាស់រថយន្តនោះ។ ជាថ្នូរទៅនឹងការសន្យារបស់ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង ដែលថានឹងចេញប្រាក់សង ប្រសិនបើព្រឹត្តិការណ៍នោះ

កើតឡើង អ្នកកាន់បណ្ណធានារ៉ាប់រងសុខចិត្ត បង់បុព្វលាភធានារ៉ាប់រង ដល់ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង។

នៅក្នុងការដឹកជញ្ជូនទំនិញសម័យទំនើប មានការប្រថុយផ្សងជាច្រើន ដែលភាគីអាចជ្រើសរើស ដើម្បីឱ្យបានការធានារ៉ាប់រង។ ទំនិញអាចបាត់បង់ ឬ ខូចខាតនៅពេលចាប់ផ្ដើដំណើរ។ នាវាអាចលិចឬទទួលរងនូវការខូចខាតដោយសារធាតុអាកាសមិនល្អ ឬដោយសារតែការកាន់ច្រឡំរបស់មនុស្ស។ អំពើប្លន់តាមសមុទ្រ ក៏ជាព្រឹត្តិការណ៍អកុសលផងដែរ ហើយដែលនៅតែជាបញ្ហានៅឡើយនៅក្នុងផ្នែកខ្លះៗនៃពិភពលោក។ម្យ៉ាងទៀតសកម្មភាពមួយចំនួនរបស់រដ្ឋាភិបាល មិនអាចទស្សន៍ទាយបានឡើយ។ កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងទៅពាណិជ្ជកម្មតាមនាវា រវាងប្រទេសពីរនៅតំបន់អាស៊ី មានភាពច្របូកច្របល់យ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែលកងកម្លាំងសន្តិសុខ មកពីប្រទេសទីបីបានឡើងកាន់កាប់នាវា ហើយបង្ខំឱ្យរើទំនិញចេញទៅក្នុងប្រទេសទីបីនោះ។ល។ ទំនិញក៏អាចខូចខាតដោយសារគ្រោះថ្នាក់ផ្លូវដែក ឬ គ្រោះថ្នាក់រថយន្តផងដែរ។ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាទិញបណ្ណធានារ៉ាប់រងដោយសារភយន្តរាយបែបទាំងនេះ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញ គប្បីធានារ៉ាប់រងទប់ទល់នឹងភយន្តរាយចំពោះការបាត់បង់ ឬខូចខាតដល់ទំនិញនៅពេលចាប់ផ្ដើដំណើរ។ ភាគីត្រូវចែងឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញ ថាតើនៅចំណុចណាដែល ភយន្តរាយចំពោះការខូចខាតត្រូវផ្ទេរពីអ្នកលក់ទៅអ្នកទិញ។ ការបែងចែកនូវភយន្តរាយកំណត់ថា តើអ្នកណាជាអ្នកទិញបណ្ណធានារ៉ាប់រង សមស្របដើម្បីទប់ទល់នឹងភយន្តរាយ។ នៅក្នុងករណីខ្លះៗកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញ អាចចែងយ៉ាងជាក់លាក់ថា ភាគីមួយមានកាតព្វកិច្ចត្រូវធានារ៉ាប់រង។ រឿងនេះកើតឡើងនៅក្នុងការប្រើវាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាក់លាក់ខ្លះៗ។ ឧទាហរណ៍ ពាក្យ CIF (ដែលមានន័យថា ថ្លៃទំនិញបូកថ្លៃធានារ៉ាប់រងបូកថ្លៃដឹកជញ្ជូន) តម្រូវឱ្យអ្នកលក់ធានារ៉ាប់រងទំនិញ រហូតទាល់តែទំនិញបានទៅដល់កំពង់ផែទិសដៅ ដែលកំណត់ឈ្មោះ។ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាលក់ទំនិញអន្តរជាតិ ជាញឹកញាប់បានទទួលការធានារ៉ាប់រងតាមរយៈ ដើងសារធានារ៉ាប់រង។ដើងសារធានារ៉ាប់រង គប្បីជាមនុស្សមានកិត្តិសព្ទល្អហើយត្រូវរៀបចំធានារ៉ាប់រងជាមួយ នឹងក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង ដែលមានសមត្ថភាពចេញសងនូវទឹកប្រាក់មួយចំនួនដែលបានព្រមព្រៀងគ្នានៅក្នុង កិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ប្រសិនបើមានការបាត់បង់ ឬការខូតខាតដល់ទំនិញ។

បណ្ណធានារ៉ាប់រង ត្រូវចែងឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា តើភយន្តរាយប្រភេទណាខ្លះដែលបណ្ណនោះត្រូវចេញសង និង រយៈពេល

ដែលបណ្ណមានប្រសិទ្ធភាព (រយៈពេលនៃការធានារ៉ាប់រង)។ តាមការពិតតម្លៃនៃបុព្វលាភរ៉ាប់រង នឹងឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញ អំពីប្រភេទធានារ៉ាប់រងដែលត្រូវចេញសង។ ប្រសិនបើអ្នកលក់ ជាអ្នកទិញបណ្ណធានារ៉ាប់រង តម្លៃទំនិញ នឹងឆ្លុះបញ្ចាំឱ្យឃើញតម្លៃធានារ៉ាប់រងផងដែរ។ ចំពោះរយៈពេលនៃការធានារ៉ាប់រងវិញ ការធានារ៉ាប់រងអាចរៀបចំសម្រាប់ទំនិញតែមួយនាវាកណ្ដា (ចំនួនមួយកប៉ាល់) ឬ នាវាកណ្ដាមួយចំនួន(ដែលអាចនឹងមានប្រយោជន៍កាលបើអាចផ្គត់ផ្គង់ទំនិញជាបន្តបន្ទាប់) ឬសម្រាប់រយៈពេលមួយដែលកំណត់ច្បាស់លាស់។ កត្តាសំខាន់មួយនៅក្នុងការសម្រេចថា តើគយន្តរាយប្រភេទណាដែលត្រូវធានារ៉ាប់រង គឺការកំណត់ដែលអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ដូចជាអនុសញ្ញាក្រុងវ៉ាសូវី ជាដើម ...ចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូន។

ដើម្បីពន្យល់អំពី ប្រភេទធានារ៉ាប់រងដែលអាចមាន យើងនឹងពិភាក្សាយ៉ាងសង្ខេបអំពីការធានារ៉ាប់រងសម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមសមុទ្រ។ ប្រភេទចំបងពីរយ៉ាងនៃគយន្តរាយដែលក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង អាចចេញប្រាក់សង សម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមសមុទ្រ គឺគយន្តរាយតាមផ្លូវសមុទ្រ។ ហើយនឹងគយន្តរាយបង្កដោយសង្គ្រាម។ គយន្តរាយតាមផ្លូវសមុទ្ររួមមាន «គ្រោះថ្នាក់សមុទ្រ» អំពើប្លន់តាមសមុទ្រ អគ្គិភ័យ ចោរកម្ម និង ការប្រព្រឹត្តមិនល្អនៃក្រុមនាវិករបស់នាវានោះ។ គ្រោះថ្នាក់សមុទ្រ តាមធម្មតារួមមានគ្រោះថ្នាក់នានាដូចជា ការផ្ទុះ ការលិចនាវា ការបុកច្រាំងសមុទ្រ និងនាវាបុកគ្នា ក៏ប៉ុន្តែមិនរ៉ាប់បញ្ចូលការខូចខាត ដល់ទំនិញដែលបណ្ដាលមកពីអំពើធម្មតានៃខ្យល់ និងរលកទឹកសមុទ្រនោះទេ។ ការធ្វេសប្រហែសរបស់នាយក ឬ ក្រុមនាវិកនៃនាវាតាមធម្មតាត្រូវរាប់បញ្ចូលទៅក្នុង «គ្រោះថ្នាក់សមុទ្រ»។ គយន្តរាយបង្កដោយសង្គ្រាមរួមមានជម្លោះអន្តរជាតិ និង ជម្លោះស៊ីវិល ការបះបោរ ឬកុបកម្ម ឬ ក៏ការរឹបអូសយកដោយរដ្ឋាភិបាល។

កិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ដែលបានដល់គយន្តរាយចំពោះការបាត់បង់ទំនិញ ដែលកំពុងតែដឹកជញ្ជូនអាចរួមបញ្ចូលនូវ ខចែងជាស្តង់ដាដែលគេហៅថា ខចែងនៃគ្រឹះស្ថានធានារ៉ាប់រងនាវាកណ្ដា។ ខចែងទាំងនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយគ្រឹះស្ថានក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងទីក្រុងឡុងដ៍ ដែលថ្មីៗនេះត្រូវបានរំលាយចូល ជាមួយសមាគមក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងអន្តរជាតិទីក្រុងឡុងដ៍ ។ ខចែង នៃគ្រឹះស្ថានធានារ៉ាប់រងនាវាកណ្ដា ត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាស្តង់ដា ស្តីពីកិច្ចធានារ៉ាប់រងនាវាកណ្ដានៅ ក្នុងប្រទេសភាគច្រើននៃពិភពលោក។ តាមខចែងស្តង់ដាបីនៃគ្រឹះស្ថានធានារ៉ាប់រងនាវាកណ្ដា គឺ ខធានារ៉ាប់រង A ខធានារ៉ាប់រង B និង ខធានារ៉ាប់រង C។

ខធានារ៉ាប់រង A ចេញប្រាក់សង ចំពោះគយន្តរាយប្រភេទទូលំទូលាយ ខធានារ៉ាប់រង B ចេញប្រាក់សងចំពោះគយន្តរាយមួយចំនួនតូច និង ខធានារ៉ាប់រង C ចេញប្រាក់សងចំពោះគយន្តរាយមួយចំនួនកាន់តែតូចថែមទៀត។ ខធានារ៉ាប់រង A ចេញប្រាក់សងដល់ភាគីដែលបានការធានារ៉ាប់រង លើគ្រប់គយន្តរាយទាំងអស់ លើកលែងតែគយន្តរាយណាដែលគេបានចែងបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ថាមិនត្រូវសង។ គយន្តរាយដែលគេមិនត្រូវសង ជារួមមាន ការខូចខាត ឬ ការបាត់បង់ដែលបណ្តាលមកពីការខ្ចប់ទំនិញ មិនត្រឹមត្រូវ ការសឹករេចតាម រយៈការប្រើប្រាស់ធម្មតា ការខាតបង់បណ្តាលមកពីការយឺតយ៉ាវ អសាធនភាព (ភាពគ្មានប្រាក់សង) នៃក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង ភាពដែលនាវាមិនអាចធ្វើនាវាចរណ៍បាន ប្រសិនបើអ្នកទិញ បណ្ណធានារ៉ាប់រងបានដឹង អំពីរឿងនេះសង្គ្រាម បដិវត្តន៍ កូដកម្ម ការផ្អាក និង ការបិទពោងចក្របញ្ឈប់ការងារ។ ដោយសារតែគយន្តរាយដែលពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាអន្តរជាតិ ជាការល្អ ភាគីនៃកិច្ចសន្យាគួរតែធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបាននូវការធានារ៉ាប់រង ចំពោះ «គ្រប់គយន្តរាយទាំងអស់» ដូចជាបណ្ណធានារ៉ាប់រងដែលមានចែងនៅក្នុង ខធានារ៉ាប់រង A ជាដើម។

ខធានារ៉ាប់រង B ចេញប្រាក់សងដល់ភាគីដែលបានការធានារ៉ាប់រងតែលើគយន្តរាយជាក់លាក់ខ្លះៗប៉ុណ្ណោះ។ គយន្តរាយទាំងនេះ ជារួមមានការខូចខាត ឬ ការបាត់បង់ដល់ទំនិញដែលបណ្តាលឡើងដោយអគ្គីភ័យ ឬ ការផ្ទុះការកឿងនាវា ការលិចនាវា ការក្រឡាប់នាវា ឬ ការកើលនាវា នាវាបុកគ្នា កម្លាំងធម្មជាតិដូចជាការរញ្ជួយដី ភ្នំភ្លើងផ្ទុះ ឬ ក៏ផ្គររន្ទះ វិធានការដែលធ្វើឡើង ដើម្បីការពារនាវានិងនាវាកណ្តាលនោះ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានអាសន្ន ការទម្លាក់ទំនិញចោលដើម្បីសម្រាលនាវា ឬរលកសមុទ្របោកទំនិញធ្លាក់ចូលទៅក្នុងទឹក និងការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីទឹកសមុទ្រ។

ខធានារ៉ាប់រង C ចេញប្រាក់សងចំពោះគយន្តរាយមួយចំនួនតូច ។ គយន្តរាយទាំងនេះជារួមមានការបាត់បង់ ឬ ការខូចខាតដល់ទំនិញដែលបណ្តាលមកពីអគ្គីភ័យ ឬ ការផ្ទុះ ការកឿងនាវា ការលិចនាវា ការកើលនាវា ឬ ការក្រឡាប់នាវា នាវាបុកគ្នា ការទម្លាក់ទំនិញចោលដើម្បីសម្រាលដល់នាវា និង ការដាក់ទំនិញចេញនៅឯកំពង់ផែដែលមានគ្រោះអាសន្ន។ ខធានារ៉ាប់រង A ខុសគ្នាពីខធានារ៉ាប់រង B និង ធានារ៉ាប់រង C តាមវិធីជាមូលដ្ឋានមួយ។ តាមសេចក្តីចែងនៃខធានារ៉ាប់រង A ប្រសិនបើទំនិញត្រូវខូចខាត ឬ បាត់បង់ដោយសារហេតុផលណាមួយ ដែលបណ្ណធានារ៉ាប់រងមិនបានចែង បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់ថាមិនត្រូវបានប្រាក់ធានារ៉ាប់រង

ទេនោះ ពេលនោះក្រុមធានារ៉ាប់រង ត្រូវតែចេញប្រាក់សងទៅតាមការសន្យារបស់ខ្លួននៅក្នុងបណ្ណធានារ៉ាប់រង។ ក៏ប៉ុន្តែតាមសេចក្ដីចែងនៃខធានារ៉ាប់រង B និងខធានារ៉ាប់រង C ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងត្រូវចេញប្រាក់សងល្គឹកណា តែទំនិញត្រូវខូចខាតឬបាត់បង់ដោយសារភយន្តរាយណាមួយ ដែលមានចែងបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងតែប៉ុណ្ណោះ។

ភាគីអាចទទួលបានផងដែរ នូវការធានារ៉ាប់រងលើភយន្តរាយដាច់ដោយឡែកៗពីគ្នា ដែលមិនមានចែងនៅក្នុងខធានារ៉ាប់រងជាស្តង់ដាទាំងនេះ។ ថ្វីបើខធានារ៉ាប់រងជាស្តង់ដាមិនបានចែងអំពីភយន្តរាយចំពោះការបាត់បង់ ឬខូចខាតដល់ទំនិញដែលបង្កឡើងដោយសារសង្គ្រាម សង្គ្រាមស៊ីវិល ឬ ការប្រយុទ្ធគ្នារបស់ជនស៊ីវិលក៏ដោយ ក៏ភាគីអាចទទួលបាននូវការធានារ៉ាប់រងប្រភេទនេះ ប្រសិនបើភាគីមានបំណងបង់ថ្លៃឈ្នួលធានារ៉ាប់រងប្រភេទនេះ។ ឧទាហរណ៍ភាគីអាចប្រើបណ្ណសន្យាធានារ៉ាប់រងនៃគ្រឹះស្ថានធានារ៉ាប់រង សង្គ្រាមបានដែរ។ ភាគីក៏អាចទទួលបានផងដែរនូវការធានារ៉ាប់រងលើ ភយន្តរាយចំពោះការបាត់បង់ ឬ ខូចខាតដល់ទំនិញដែលបណ្ដាលមកពីជម្លោះការងារ ឬ អំពើភេរវកម្ម។

ក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រង គឺជាក្រុមហ៊ុនដែលផ្តល់សេវាធានារ៉ាប់រងពោលគឺ ក្រុមហ៊ុននោះបានចុះកិច្ចសន្យា ទទួលប្រាក់កំរៃប្រចាំគ្រា ហៅថាបុព្វលាភរ៉ាប់រង ពីភាគីដែលសុំឱ្យមានការធានារ៉ាប់រង ដើម្បីសង ភាគីនេះនូវតម្លៃនៃគ្រោះខូចខាត ដែលកើតឡើងជាយថាហេតុ ចំពោះអ្វីដែលជាកម្មវត្ថុនៃការធានារ៉ាប់រង ដូចជា ទ្រព្យសម្បត្តិ, ជីវិត[12]។ល។

តាមការពិតការធានារ៉ាប់រងមានគ្រប់គ្រាន់ផងដែរសម្រាប់ទំនិញ ដែលត្រូវបានផ្ញើតាមមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនតាមសមុទ្រ។ មានទម្រង់ ខចែង ជាស្តង់ដាសម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមផ្លូវអាកាសជារួមមាន ខធានារ៉ាប់រងមួយដែលប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ទៅនឹងស្តង់ដាខធានារ៉ាប់រង A សម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមសមុទ្រ។ ភាគីអាចទទួលបានផងដែរ នូវការធានារ៉ាប់រងលើការដឹកជញ្ជូនទំនិញ តាមផ្លូវថ្នល់ និង តាមផ្លូវដែក។

៨-កង្វល់ជាមូលដ្ឋានស្តីពីការអនុវត្តកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ

ជាសង្ខេបមុននឹងធ្វើកិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិភាគីគប្បីស្វែងយល់ឱ្យបានប្រសើរបំផុតអំពីអានុភាព**គតិយុត្ត**នៃកិច្ចសន្យា។ ភាគីគប្បីរកឱ្យបាននូវព័ត៌មានស្តីពីច្បាប់ ឬទីកន្លែងវិនិច្ឆ័យក្តីដែលពួកគេត្រូវទាក់ទិនជាមួយ ប៉ុន្តែមិនសូវដឹងច្បាស់អំពីច្បាប់នោះ។ ជាពិសេស

---

[12] ហ៊ាន សាហ៊ីប និង ហ៊ីង ថូរ៉ាក់ស៊ីះ វចនានុក្រមបច្ចេកសព្ទសេដ្ឋកិច្ច បោះពុម្ពដោយរោងពុម្ពនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ ៣៦៨-៣៦៩។

ភាគីគប្បីពិចារណាថា តើពួកគេចង់ជ្រើសរើសទីកន្លែងអញ្ញាក្រឹត្យដែរឬទេ ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះណាមួយ (ជ្រើសរើសទីកន្លែង) ហើយថាតើច្បាប់ណាដែលពួកគេចង់ ឱ្យចៅក្រមនៅកន្លែងនោះអនុវត្ត (ការជ្រើសរើសច្បាប់)។ ភាគីគប្បីធ្វើឱ្យប្រាកដផងដែរថា ពួកគេព្រមព្រៀងទៅលើអត្ថន័យ របស់វាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្ម ដែលប្រើក្នុងកិច្ចសន្យា ដូចជាប្រើវាក្យសព្ទពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ(INCOTERMS)*។ ម្យ៉ាងទៀតភាគីគប្បីព្យាយាមធ្វើឱ្យប្រាកដថា ខចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាមិនមានទំនាស់ជាមួយនឹងច្បាប់ក្នុងស្រុកនៃរដ្ឋ ដែលគេបំពេញកិច្ចការអាជីវកម្មនោះទេ។ ក្នុងករណីដែលមានមន្ទិលសង្ស័យចូរសុំយោបល់ផ្នែកច្បាប់។ បើយើងយល់ដឹងពីច្បាប់កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិច្បាស់លាស់ យើងហ៊ានពង្រីកពាណិជ្ជកម្មរបស់ពីលំដាប់ជាតិ ទៅជាអន្តរជាតិ និង ជួយបង្កើតការងារដល់មនុស្សមួយចំនួនធំ បង្កើនប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំរបស់ជាតិកាន់តែច្រើន។*

ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលធំៗ ជាច្រើនរួមមាន៖ (១)ការធ្វើទំនើបកម្មក្របខណ្ឌច្បាប់ ពិសេសការអនុម័ត និង ការឱ្យប្រើនូវក្រមព្រហ្មទណ្ឌបន្ថែមលើក្រមសំខាន់ៗ ចំនួនបីផ្សេងទៀត គឺក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ (២)ការបង្កើនការយល់ដឹង និងលើកកម្ពស់ការអនុវត្តច្បាប់តាមរយៈការអប់រំ ផ្សព្វផ្សាយនិងបណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ដល់មន្ត្រីផ្តល់សេវាយុត្តិធម៌ និង មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត (៣)ការកែលម្អប្រព័ន្ធតុលាការ តាមរយៈការពង្រឹងសមត្ថភាព និង ការទទួលខុសត្រូវវិជ្ជាជីវៈរបស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា (៤)ការផ្តល់មធ្យោបាយបន្ថែមទៀតដល់ស្ថាប័នតុលាការ តាមរយៈការបង្កើនថវិកាជាបណ្តើរៗ សម្រាប់វិស័យនេះ និង (៥)ការពង្រីក និង លើកកម្ពស់យន្តការនៃការដោះស្រាយវិវាទ ក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ តាមរយៈការដាក់ឱ្យដំណើរការមណ្ឌលសេវាកម្មយុត្តិធម៌ និង ការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម[13]*។ ដើម្បីឱ្យកាន់តែច្បាស់លើកិច្ចការនេះ ខ្ញុំសូមបង្ហាញនូវក្រុមហ៊ុនធំៗនៅក្នុងពិភពលោក ដែលបាននឹងកំពុងធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិអនុលោមទៅតាមច្បាប់ កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។*

៩-ក្រុមហ៊ុនធំដប់អនុវត្តច្បាប់កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិបានជោគជ័យ

ខាងក្រោមនេះគឺជា Top Ten *នៃនាវាដឹកទំនិញធំៗ បំផុតនៅក្នុងពិភពលោក ដែលអាចផ្ទុកទំនិញបានចាប់ពីរាប់សែនតោន រហូត*

[13] រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ដើម្បីកំណើន ការងារ សមធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាព នៅកម្ពុជា ដំណាក់កាលទី៣ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១៣ ទំព័រ ៣៧-៣៨។

ដល់រាប់លានតោន និង រកប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំបាន រហូតដល់ទៅខ្ទង់ពាន់លានដុល្លា[14]។

៩.១-ក្រុមហ៊ុន MAERSK AP Moller-MaersK Group **របស់ប្រទេសហូឡង់**

MAERSK គឺជាក្រុមហ៊ុនហូលឡង់ ដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩០៤ មានទីស្នាក់ការនៅក្នុងទីក្រុង កូផេនហាក (COPENHAGEN) ប្រទេសដាណឺម៉ាក។ ក្រុមហ៊ុននេះមាននាវាធំជាងគេបង្អស់ បាននិងកំពុងធ្វើប្រតិបត្តិការ ជាមួយប្រទេសចំនួន ១៣០ និង រកប្រាក់ចំណូលបានប្រមាណ ៦៧៥ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ក្នុងមួយឆ្នាំ។ វាផ្តល់ការងារដល់មនុស្សចំនួន ៧៦ ០០០នាក់ និង អាចលើកដាក់ទំនិញបាន ៤ ១៧៦ ៥១៧ TEU។

៩.២ -ក្រុមហ៊ុន Mediterranean Shipping Company S.A (MSC)**របស់ប្រទេសស្វីស**

ប្រតិបត្តិការពីទីក្រុងហ្សឺណែវ ប្រទេសស្វីស។ ក្រុមហ៊ុននេះប្រតិបត្តិការជាមួយកំពង់ផែចំនួន៥០០ លើផ្លូវពាណិជ្ជកម្មប្រមាណ២០០ នៅទូទាំងពិភពលោក។ វាបានផ្តល់ការងារជាង៧០ ០០០នាក់ និង រកប្រាក់ចំណូលបាន ២៨ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ក្នុងមួយឆ្នាំ។

៩.៣ -ក្រុមហ៊ុន China COSCO (COSCO Shipping) **របស់ប្រទេសចិន**

COSCO Shipping គឺជាក្រុមហ៊ុនរបស់ប្រទេសចិន ដែលមាននាវាជាង១០០០០ គ្រឿង ធ្វើប្រតិបត្តិការជាមួយកំពង់ផែជាង ១០០០ នៅទូទាំងពិភពលោក។ វាបានផ្តល់ការងារចំនួន១៣០០០០ នាក់ និងរកប្រាក់ចំណូលបាន៧,២ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ក្នុងមួយឆ្នាំ។

៩.៤ -ក្រុមហ៊ុន CMA CGM Group **របស់ប្រទេសបារាំង**

CMA CGM Group គឺជាក្រុមហ៊ុនរបស់ប្រទេសបារាំង បានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨ មានទីស្នាក់ការនៅក្នុងទីក្រុង

[14] http://www. ***top 10 biggest shipping companies in the world,...***// 12/2/2023

Marseille ប្រទេសបារាំង។ វាប្រតិបត្តិការតាមរយៈ១៦០ ក្រុមហ៊ុន៧៥៥ ភ្នាក់ងារ និង មានឃ្លាំងចំនួន៧៥០ វាបានផ្តល់ការងារបានចំនួន ១១០ ០០០ នាក់ វាអាចលើកដាក់ទំនិញបាន ២ ៦៩៦ ៧១០ total TEU។

៩.៥-ក្រុមហ៊ុន Hapag-Lloyd របស់ប្រទេសអាឡឺម៉ង់

Hapag-Lloyd គឺជា ក្រុមហ៊ុនរបស់ប្រទេសអាឡឺម៉ង់ ដែលធ្វើប្រតិបត្តិការពីទីក្រុង Hamburg។ ក្រុមហ៊ុននេះប្រតិបត្តិការជាមួយផែចំនួន៦០០ និង ជាមួយប្រទេសចំនួន១២៨ វាមានសមត្ថភាពផ្ទុកទំនិញបានចំនួន១ ៦៨៨ ៣៩៦ TEU និង ប្រើប្រាស់ផ្លូវពាណិជ្ជកម្មចំនួន១១៨ នៅទូទាំងពិភពលោក។ វាដឹកទំនិញឆ្លងកាត់ពីអាមេរិកខាងជើងអាម៉េរិកឡាទីន និង មជ្ឈឹមបូព៌ា។

៩.៦-ក្រុមហ៊ុន ONE (Ocean Network Express) របស់ប្រទេសសិង្ហបុរី

ONE គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៨ មានទីស្នាក់ការនៅក្នុងប្រទេសសឹង្ហបុរី។ ក្រុមហ៊ុននេះមានសមត្ថភាពដឹកទំនិញបាន១ ៥៧៩ ៨៦៨ TEU និង ផ្តល់ការងារ បានចំនួន១៤ ០០០ នាក់ វាគឺជា ពាណិជ្ជកម្មរួមគ្នា (joint venture) រវាងប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង (K-Line), (ប្រទេសជប៉ុន) ក្រុមហ៊ុន Nippon Yusen Kaisha, និងក្រុមហ៊ុន Mitsui OSK lines។ ហ៊ុននេះត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាក្រុមហ៊ុនវ័យក្មេងមួយ ដែលអាចរកប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំបានចំនួន២,៨៧ ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិក ។

៩.៧-ក្រុមហ៊ុន EVERGREEN របស់ Taiwan

EVERGREEN គឺជា ក្រុមហ៊ុនមួយដែលបាននឹងកំពុងធ្វើជំនួញរវាង Far East និង ប្រទេសទាំងឡាយនៅក្នុងទ្វីបអាម៉េរិក ទ្វីបអឺរ៉ុបខាងជើង និង តំបន់មេឌីទែរ៉ានេខាងកើត។ ក្រុមហ៊ុន EVERGREEN មានទីស្នាក់ការធំនៅ Taiwan ក្រុមហ៊ុននេះមាននាវាដឹកទំនិញ(Container Ships) ជាង២០០ និងមានសមត្ថភាពផ្ទុក១ ៣០៣ ៤២០ TEU និង ធ្វើដំណើរទៅកាន់កំពង់ផែចំនួន២៤០ នៅទូទាំងពិភពលោក។

៩.៨-ក្រុមហ៊ុន YANG MING របស់ Taiwan

YANG MING គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយដែលបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ មានទីស្នាក់ការធំនៅ Taiwan។ ក្រុមហ៊ុននេះផ្តោតលើ International Logistics and Shipping Services វាធ្វើប្រតិបត្តិការជាមួយ៧០ ប្រទេស និង ចូលចតកំពង់ផែចំនួន១៧០ និងមានសមត្ថភាពផ្ទុកទំនិញបាន៧,៧៤ លានតោន។ ក្រុមហ៊ុននេះធ្វើប្រតិបត្តិការជាមួយប្រទេសហូឡង់ បែលហ្សិក សហរដ្ឋអាម៉េរិក និងតៃវ៉ាន់ ក្រុមហ៊ុននេះផ្តល់ការងារជាង៥០០០ នាក់ដល់មនុស្សម្នាទាំងឡាយ។

៩.៩-ក្រុមហ៊ុន Pacific International Lines (PIL) របស់ប្រទេសសិង្ហបុរី

PIL គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦៧ និង មានទីស្នាក់ការនៅក្នុងប្រទេសសិង្ហបុរី ក្រុមហ៊ុននេះមាននាវាដឹកទំនិញចំនួន១៥៣ ដែលបម្រើសេវានៅក្នុង៥០០ទីតាំងនៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក ទ្វីបអាស៊ី មជ្ឈឹមបូព៌ា អូស្ត្រាលី ណូវែលហ្សេឡង់ ឥណ្ឌា អាម៉េរិកខាងជើង និង សមុទ្រខ្មៅ។ ក្រុមហ៊ុន PIL បានផ្តល់ការងារចំនួន១៨ ០០០នាក់ និងរកប្រាក់ចំណូលបាន៤,០៤ពាន់លានដុល្លាអាម៉េរិកក្នុងមួយឆ្នាំ។ វាមានសមត្ថភាពផ្ទុកទំនិញបាន៣៩៣ ៤៩៨ Total TEU។

៩.១០-ក្រុមហ៊ុន Hyundai Merchant Marine (HMM) របស់ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង

HMM គឺជាក្រុមហ៊ុនមួយដែលបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានទីស្នាក់ការនៅក្នុងទីក្រុងសេអ៊ូល ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង។ ក្រុមហ៊ុននេះផ្តោតលើ International Shipping Solutions ដូចជា ក្លាស់សេទំនិញ, សម្ងួតទំនិញ...។ល។ ក្រុមហ៊ុននេះបានរកប្រាក់ចំណូលបាន៤,៦ ពាន់លានដុល្លាអាមេរិកក្នុងមួយឆ្នាំ។ វាផ្តល់ការងារពី១២០០ នាក់ ដល់ ៥០០០ នាក់ និង អាចផ្ទុកទំនិញបាន៣៩២ ៣១៤ TEU ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សរុបសេចក្តីមកការអនុវត្តច្បាប់កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ បានផ្តល់ឱ្យក្រុមហ៊ុនរូបវន្តបុគ្គល និង ក្រុមហ៊ុននីតិបុគ្គលជាតិនិងអន្តរជាតិមាននីតិសម្បទា និងនីត្យានុកូលភាព រឹងមាំតាមគតិយុត្ត ដែលកាន់តែជំរុញការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិទាំងទ្វេភាគី និង ពហុភាគីឱ្យរីកធំធាត់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ក្នុងនោះក្រុមហ៊ុននីមួយៗ អាចរកប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ បានរាប់ពាន់លានដុល្លា និងបង្កើតការងារដល់មនុស្សជាតិរាប់ម៉ឺននាក់ៗ ទាំងនេះ គឺជាចក្ខុវិស័យសម្រាប់រៀបចំ អនុវត្ត និង ពង្រីកការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិរបស់យើង ដោយឈរលើកត្តាសុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ ធនធានមនុស្ស ធនធានមូលធន ការចេះសមាហរណកម្មខ្លួន ចូលទៅក្នុងពិភពលោក ជាពិសេសការចេះ យល់ដឹងនូវច្បាប់ច្បាស់លាស់នោះវាគឺជាកូនសោរសម្រាប់ចាក់ចេញចូល ទៅក្នុងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដើម្បីស្រូបយកប្រាក់ចំណេញ ដែលជាចំណូលប្រចាំឆ្នាំដ៏ក្រាស់ក្រែលបន្ថែមទៀតសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាៗ

ឯកសារយោង

១-ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម៖ *ច្បាប់ស្តីពីមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម* ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០០៦។

២-សុក ស៊ីផាន់ណា, ***មគ្គុទេសក៍ពាណិជ្ជកម្មឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក*** បោះពុម្ពលើកទី២ មជ្ឈមណ្ឌលពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។

៣- ***វចនានុក្រមខ្មែរ ភាគទី១ និង ភាគីទី២*** ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ១៩៦៨។

៤-រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា៖ ***ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០១៩-២០២៣*** ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០១៩។

៥-ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី៖ ***សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ រដ្ឋប្បវេណី និង នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី*** បោះពុម្ពលើកទី១ ភ្នំពេញ ឆ្នាំ ២០០៧។

៦-WTO, ***Trading into the Future***, World Trade Organizations, Geneva, 1995.

៧-WTO, ***Opening Markets for Trade in Services***, the University Press, Cambridge, 2008.

៨-The Asia Foundation, ***International Contract Law,*** International Printing House, Phnom Penh, 2001.

៩-Ministry of Commerce, http://www.moc.gov.kh 9 January,23.

១០-http://www. ***top 10 biggest shipping companies in the world,***...// 12/2/2023

ឧបសម្ព័ន្ធ

ទី១

ផ្លូវដឹកជញ្ជូនតាមសមុទ្រ ដែលទាក់ទងទៅនឹងកំពង់ផែនៃប្រទេសសឹង្ហបុរី

ទី២

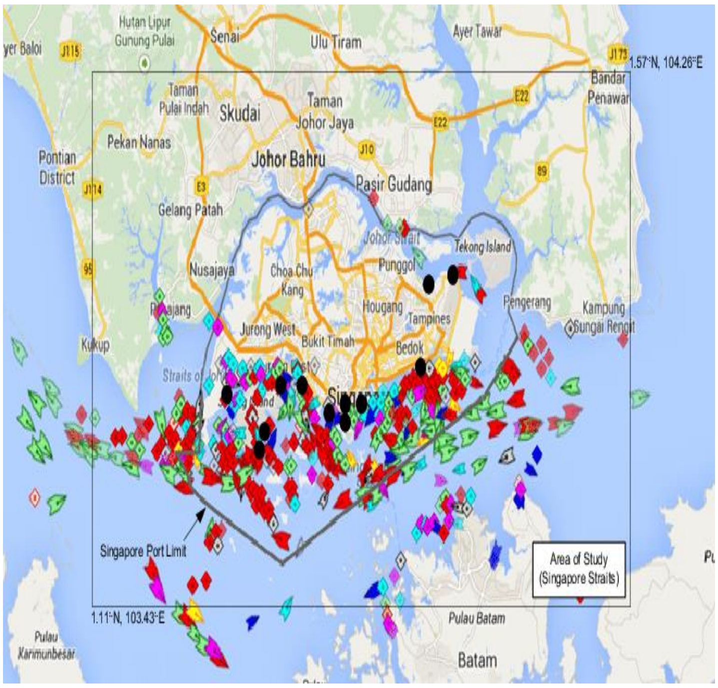

ផែនទីទិសដៅធ្វើដំណើររបស់នាវាតាមច្រកសមុទ្រសឹង្ហបុរី

ទី៣

កំពង់ផែរបស់ប្រទេសសឹង្ហបុរី

ទី៤

សកម្មភាពលើកដាក់ទំនិញ នៅកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ (១)

ទី៥

សកម្មភាពលើកដាក់ទំនិញ នៅកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ (២)

ទី៦

សកម្មភាពលើកដាក់ទំនិញ នៅកំពង់ផែក្រុងព្រះសីហនុ (៣)